

10 Δεκεμβρίου 2012

Αντιβιοτικά: ορθή χρήση και ανθεκτικότητα μικροβίων

Επιστήμες / Ιατρική - Βιολογία

Τα αντιβιοτικά, γνωστά και ως αντιμικροβιακά φάρμακα, είναι φάρμακα που μπορούν να σκοτώνουν τα βακτήρια ή να αναστέλλουν την ανάπτυξή τους, με σκοπό τη θεραπεία των λοιμώξεων στους ανθρώπους, στα ζώα και ενίοτε στα φυτά.

Τα αντιβιοτικά είναι φάρμακα κατά των βακτηριακών λοιμώξεων (όπως η πνευμονία από πνευμονιόκοκκο ή οι σταφυλοκοκκικές βακτηριαίμιες). Δεν δρουν όμως όλα τα αντιβιοτικά ενάντια σε όλα τα βακτήρια. Υπάρχουν περισσότερες από 15 διαφορετικές κατηγορίες αντιβιοτικών που διαφοροποιούνται ως προς τη χημική δομή και τη δράση τους ενάντια στα βακτήρια. Ένα αντιβιοτικό ενδέχεται να καταπολεμά αποτελεσματικά μόνο έναν ή πολλούς τύπους βακτηρίων.

Τα αντιβιοτικά δεν είναι λύση για λοιμώξεις που προκαλούνται από ιούς, όπως το κοινό κρυολόγημα ή η γρίπη. Επίσης, δεν εμποδίζουν τη μετάδοση των ιών σε άλλους ανθρώπους. Τα αντιβιοτικά είναι αποτελεσματικά μόνο ενάντια στις βακτηριακές λοιμώξεις. Η ορθή διάγνωση και η απόφαση περί αναγκαιότητας των αντιβιοτικών γίνεται μόνο από γιατρό.

Τα αντιμικροβιακά φάρμακα που καταπολεμούν αποτελεσματικά τους ιούς ονομάζονται συνήθως αντιικά φάρμακα (όπως τα φάρμακα ενάντια στη γρίπη, τον ιό HIV και τον έρπητα).

Η εσφαλμένη χρήση

Η λήψη αντιβιοτικών για λάθος λόγους, όπως για το κοινό κρυολόγημα ή τη γρίπη, δεν έχει κανένα όφελος για εσάς. Το μόνο που επιτυγχάνετε με την κατάχρηση αντιβιοτικών είναι η ανάπτυξη αντοχής των βακτηρίων στα αντιβιοτικά. Έτσι, όταν θα χρειασθείτε αντιβιοτικά στο μέλλον, αυτά μπορεί να μην έχουν πλέον αποτέλεσμα. Επίσης, έχετε υπόψη ότι τα αντιβιοτικά έχουν συχνά παρενέργειες, όπως η διάρροια.

Η κακή ή εσφαλμένη χρήση αντιβιοτικών μπορεί να αυξήσει την αντοχή των βακτηρίων σε μελλοντικές θεραπείες. Αυτό συνιστά κίνδυνο για την υγεία όχι μόνο του ατόμου που έκανε ακατάλληλη χρήση αντιβιοτικών αλλά και οποιουδήποτε άλλου που ενδέχεται να προσβληθεί αργότερα από τα ανθεκτικά βακτήρια.

Τα αντιβιοτικά χάνουν την αποτελεσματικότητά τους με ρυθμό που ήταν αδιανόητος ακόμα και πριν από πέντε χρόνια. Αυτό συμβαίνει επειδή η χρήση αντιβιοτικών αυξάνει την αντοχή των βακτηρίων στα αντιβιοτικά.

Αν συνεχίσουμε να καταναλώνουμε αντιβιοτικά με το σημερινό ρυθμό, η Ευρώπη

μπορεί να επιστρέψει στην «προ των αντιβιοτικών εποχή», όπου μια κοινή βακτηριακή λοίμωξη, όπως η πνευμονία, μπορεί να σημαίνει θανατική καταδίκη. Έτσι, όταν πραγματικά θα χρειάζεστε αντιβιοτικά στο μέλλον, αυτά μπορεί να μην έχουν πλέον αποτέλεσμα.

Η αντοχή των βακτηρίων αποτελεί πρόβλημα

Τα βακτήρια είναι ανθεκτικά στα αντιβιοτικά όταν συγκεκριμένα αντιβιοτικά έχουν χάσει την ικανότητά τους να τα σκοτώνουν ή να καταπολεμούν την ανάπτυξή τους. Μερικά βακτήρια είναι από τη φύση τους ανθεκτικά σε ορισμένα αντιβιοτικά (εγγενής ή έμφυτη αντοχή). Ένα πιο ανησυχητικό πρόβλημα είναι η περίπτωση ορισμένων βακτηρίων τα οποία, ενώ κανονικά είναι ευαίσθητα στα αντιβιοτικά, αναπτύσσουν αντοχή σε αυτά λόγω γενετικών αλλαγών (επίκτητη αντοχή). Τα ανθεκτικά βακτήρια επιβιώνουν παρά τη δράση των αντιβιοτικών και συνεχίζουν να πολλαπλασιάζονται επιφέροντας πιο μακροχρόνιες νόσους ή ακόμα και θάνατο.

Η αντοχή των βακτηρίων στα αντιβιοτικά είναι ένα φυσικό γεγονός που προκαλείται από μεταλλάξεις στα γονίδια των βακτηρίων. Ωστόσο, η υπερβολική και ακατάλληλη χρήση αντιβιοτικών επιταχύνει τη δημιουργία και τη διάδοση ανθεκτικών βακτηρίων. Όταν εκτεθούν στα αντιβιοτικά, τα ευαίσθητα βακτήρια καταστρέφονται, ενώ τα ανθεκτικά βακτήρια μπορούν να συνεχίσουν να αναπτύσσονται και να πολλαπλασιάζονται. Αυτά τα ανθεκτικά βακτήρια μπορούν να εξαπλωθούν και να προκαλέσουν λοιμώξεις σε άλλους ανθρώπους που δεν έχουν πάρει κανένα αντιβιοτικό.

Η κατάσταση επιδεινώνεται με την εμφάνιση νέων βακτηριακών στελεχών με αντοχή σε πολλά αντιβιοτικά ταυτόχρονα (γνωστά ως πολυανθεκτικά βακτήρια). Τα εν λόγω βακτήρια μπορεί τελικά να αναπτύξουν αντοχή σε όλα τα υπάρχοντα αντιβιοτικά.

Η σοβαρότητα του προβλήματος

Η θεραπεία λοιμώξεων που οφείλονται σε ανθεκτικά βακτήρια συνιστά πρόκληση: τα συνήθη αντιβιοτικά δεν έχουν πλέον αποτέλεσμα και οι γιατροί πρέπει να επιλέξουν άλλα αντιβιοτικά. Αυτό μπορεί να καθυστερήσει τη χορήγηση της σωστής θεραπευτικής αγωγής στους ασθενείς και να επιφέρει επιπλοκές, ακόμα και θάνατο. Επίσης, ο ασθενής μπορεί να χρειάζεται περισσότερη φροντίδα, καθώς και εναλλακτικά αλλά και ακριβότερα αντιβιοτικά, τα οποία ενδέχεται να έχουν σοβαρότερες ανεπιθύμητες ενέργειες.

Χωρίς αντιβιοτικά μπορεί να επιστρέψουμε στην «προ αντιβιοτικών εποχή», οπότε

δεν θα υπάρχει πλέον η δυνατότητα για μεταμόσχευση οργάνων, χημειοθεραπεία, εντατική παρακολούθηση και άλλες ιατρικές διαδικασίες. Οι βακτηριακές ασθένειες θα εξαπλωθούν και, μη μπορώντας πλέον να αντιμετωπιστούν, θα επιφέρουν θάνατο.

Πριν από την ανακάλυψη των αντιβιοτικών, χιλιάδες άνθρωποι πέθαιναν από βακτηριακές ασθένειες, όπως η πνευμονία ή οι μετεγχειρητικές λοιμώξεις. Μετά από την ανακάλυψη και με τη χρήση των αντιβιοτικών, όλο και περισσότερα βακτήρια, αρχικά ευαίσθητα στα αντιβιοτικά, γίνονται ανθεκτικά και αντιστέκονται ποικιλοτρόπως στα αντιβιοτικά. Επειδή η αντοχή τους αυξάνεται ενώ, παράλληλα, τα τελευταία χρόνια λίγα νέα αντιβιοτικά έχουν αναπτυχθεί και διατεθεί στην αγορά, το πρόβλημα της αντοχής των βακτηρίων στα αντιβιοτικά αποτελεί πλέον σοβαρή απειλή για τη δημόσια υγεία.

Η διατήρηση της αποτελεσματικότητας των αντιβιοτικών είναι ευθύνη όλων μας. Η υπεύθυνη χρήση αντιβιοτικών μπορεί να βοηθήσει στην καταστολή της ανάπτυξης ανθεκτικών βακτηρίων και στη διατήρηση της αποτελεσματικότητας των αντιβιοτικών για χρήση από τις επόμενες γενιές.

Πηγή: Υπουργείο Υγείας

<http://bit.ly/1cj3YqU>